

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kolin kansallispuiston laajentamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoitus on laajentaa maaliskuun 27 päivänä 1991 annetulla lailla (581/91) perustettua Kolin kansallispuistoa liittämällä siihen puiston perustamisen jälkeen valtiolle Kolin alueelta luonnonsuojelutarkoituksiin hankitut alueet, joiden yhteispinta-ala on noin 1450 hehtaaria.

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esitys laiksi Kolin kansallispuistosta (HE n:o 307/1990 vp.) annettiin eduskunnalle marraskuun 23 päivänä 1990. Hallituksen esityksen perusteluihin sisältyi muun ohella maininta siitä, että kansallispuisto, jonka pinta-ala esityksessä oli noin 1135 hehtaaria, laajennettaisiin myöhemmin noin 2500 hehtaarin laajuiseksi. Laajentaminen edellytti eräiden yksityisomistuksessa olevien alueiden hankkimista valtiolle. Hallituksen esityksen liitteenä oli kartta alueesta, jollaiseksi kansallispuisto lopullisessa laajuudessa on tarkoitus muodostaa (Kolin kansallispuiston rajaustavoite).

Eduskunnan hyväksyttyä hallituksen esityksen laki Kolin kansallispuistosta (581/91) annettiin 27 päivänä maaliskuuta 1991. Lakia täydentävä asetus Kolin kansallispuistosta (674/91) annettiin puolestaan 12 päivänä huhtikuuta 1991. Samanaikaisesti käynnistettiin myös maanhankinnat Kolin kansallispuiston laajentamiseksi.

Ympäristöministeriö ja Pohjois-Karjalan lääninhallitus, nyttemmin alueellinen ympäristökeskus ovat neuvotelleet ja sopineet useiden alueiden hankkimisesta valtiolle liitettäväksi Kolin kansallispuistoon. Tähän mennessä alueita on hankittu em. tarkoitukseen noin 1450 hehtaaria. Valtiolle hankitut ja nyt puistoon liitettäväksi ehdotetut alueet

ovat suojelun kannalta erittäin keskeisiä: Lännessä Akka-Koliin rajoittuva Paimenenvaaran alue ja etelässä Kolin eteläisen vaarajakson keskeiset osat ja idässä valtakunnalliseen rantojen suojeleohjelmaan kuuluvat Pielisen saaret, jotka ovat tärkeä osa Kolin vaarajakson Pieliselle avautuvaa kansallismaisemaa. Vaikka suojelukokonaisuuden kannalta merkityksellisiä alueita on edelleen tarkoitus hankkia kansallispuistoa varten, on nyt valtion omistuksessa olevilla alueilla tarpeen jo tässä vaiheessa saattaa voimaan kansallispuiston rauhoitussäännökset ja muutoinkin saada em. alueet puiston hoidon ja käytön suunnittelun piiriin.

Laajennusalueen eteläiseen vaarajaksoon kuuluvat alueet samoin kuin Pielisen saaret eivät rajoitu olevaan kansallispuistoon. Niitä ei siten ole mahdollista Kolin kansallispuistolaikain valtuussäännöksen perusteella liittää puistoon ympäristöministeriön päätöksellä. Sitä vastoin Paimenenvaaran alue rajoittuu olevaan puistoon. Tarkoituksenmukaista kuitenkin on, että kaikista puistoon liitettävistä alueista tehtäisiin samalla kertaa yksi päätös.

Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot asianomaisilta ministeriöiltä, Metsäntutkimuslaitokselta, Geologian tutkimuskeskukselta, Pohjois-Karjalan ympäristökeskukselta, Pohjois-Karjalan liitolta, Lieksan kaupungilta,

Kontiolahden ja Enon kunnilta, Suomen luonnonsuojeluliitolta ja Joensuun yliopistolta. Lausuntonsa esityksestä ovat antaneet myös Kolin kylätoimikunta sekä Pohjois-Karjalan talous- ja luonto r.y. Lausunnonantajilla ei ole huomauttamista itse kansallispuiston laajentamiseen. Huomautukset koskevat lähinnä seikkoja, joista säädetään Kolin kansallispuistosta annetussa asetuksessa tai jotka tullaan ratkaisemaan Kolin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Eräät huomautukset liittyvät vuonna 1990 annetun hallituksen esityksen yhteydessä olevaan kansallispuiston rajuastavoitteeseen. Pohjois-Karjalan liitto sekä Lieksan kaupunki ja Enon kunta esittävät lausunnossaan, että Kolin kansallispuisto tulisi siirtää Metsähallituksen hallintaan.

Kolin kansallispuisto on Metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa ja hoidossa. Puistoon liitettäväksi ehdotetut alueet ovat jo nyt sanotun laitoksen hallinnassa, joten esityksellä ei ole tässä vaiheessa välittömiä organisatorisia vaikutuksia.

Kansallispuiston laajentaminen lisää aiemman verrattuna hoidon ja käytön suunnittelun tarvetta ja tähän liittyen kansallispuiston palveluvarustuksen ja mahdollisesti myös henkilöstön lisäämisen tarvetta. Kysymys ratkaistaan vuosittain valtion talousarviota laadittaessa.

Kansallispuistoon liitettäväksi esitettyjen alueiden pinta-ala on yhteensä noin 1450 hehtaaria. Tämän suuruinen alue siirtyy siten kokonaan taloudellisten toimenpiteiden ulkopuolelle. Kaikki alueet on hankittu valtiolle luonnonsuojelualueiden hankintaan osoitetuilla määrärahoilla, joten valtiontalouteen kohdistuvat vaikutukset ovat syntyneet jo alueiden hankinnan yhteydessä. Hankintoihin on käytetty rahaa noin 35 miljoonaa markkaa. Lisäksi on ns. vanhoja valtionmaita käytetty alueita vaihdettaessa noin 6 miljoonan markan arvosta. Kaikki hankinnat on suoritettu vapaaehtoisin kaupoin ja aluevaihdoin. Merkittävin yksittäinen alue (noin 400 ha) on saatu aluevaihdoin Kontiolahden kunnalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Pykälässä todetaan, että lailla (581/91) perustettuun Kolin kansallispuistoon liitetään noin 1450 hehtaarin suuruiset valtion omistamat alueet. Laajennusalueen rajat on merkitty esityksen liitteenä olevaan karttaan.

2 §. Pykälään on otettu viittaussäännös Kolin kansallispuistolain 2, 3 ja 4 §:n säännöksiin, jotka tulisivat sovellettaviksi kansallispuistoon nyt liitettävällä uudella alueella.

Kolin kansallispuistolain 2 §:ssä on säännökset kansallispuiston rajojen merkitsemisestä. Maa- ja metsätalousministeriö on jo aiemmin antanut päätöksen eräiden valtion omistamille alueille perustettujen luonnonsuojelualueiden rajojen merkitsemisestä (449/82), jonka mukaisesti Kolin nykyisen kansallispuiston rajat on merkitty.

Lain 3 §:ssä on säännös luonnonsuojelua valvovan viranomaisen ns. haltuunotto-oikeudesta, joka koskee luvattomia metsästyks-, keräily- tai muita välineitä sekä alueelta luvattomasti pyydystettyjä eläimiä tai luvatta otettuja kasveja.

Lain 4 §:ssä ovat puolestaan säännökset valtiolle hankittujen alueiden liittämisestä

kansallispuistoon. Kansallispuiston ympäröimä yksityinen alue luetaan lain säännöksen mukaan, jos se on siirtynyt valtion omistukseen, suoraan puistoon kuuluvaksi ja vastaavasti puistoon rajoittuva edellä tarkoitettu alue voidaan ympäristöministeriön päätöksellä liittää puistoon. Näin on tarkoitus jatkossa menetellä myös Kolin kansallispuiston laajennusalueeseen rajoittuvien alueiden kohdalla.

3 §. Kolin kansallispuiston laajentamisen tarkoituksena on turvata puistoa varten hankittujen alueiden luonnontila ja ohjata alueelle suuntautuvaa retkeilyä. Kolin kansallispuiston rauhoitusmääräykset on annettu luonnonsuojelulain 2 §:n 2 momentin nojalla erillisellä asetuksella (674/91). Asetukseen otettujen kansallispuiston rauhoitusmääräysten perusta on, että puiston alueella on kielletty kaikki sellaiset toimet, jotka saattavat muuttaa alueen luonnontilaa tai vaikuttaa epäedullisesti sen kasvillisuuden tai eläimistön säilymiseen. Näistä määräyksistä on kuitenkin samassa asetuksessa säädetty useita, lähinnä kansallispuiston hoitoon ja käyttöön

liittyviä poikkeuksia. Tarkoitus on, että samat rauhoitusmääräykset ja poikkeukset näistä tulisivat voimaan myös puistoon nyt liitettävällä alueella.

4 §. Pykälässä on tavanomainen asetuk-senantovaltuutus.

5 §. Pykälässä on lain voimaantulosään-nös.

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus-kunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kolin kansallispuiston laajentamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Maaliskuun 27 päivänä 1991 annetulla lailla (581/91) perustettua Kolin kansallispuistoa laajennetaan siten, että kansallispuistoon liitetään alue, johon kuuluu noin 1450 hehtaaria valtion omistamia alueita Lieksan kaupungissa sekä Kontiolahden ja Enon kunnissa. Laajennusalueen rajat on merkitty punaisella katkoviivalla tämän lain liitteenä olevaan karttaan.

2 §

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun kansallispuiston laajennuksen osalta on vastaavasti voimassa, mitä Kolin kansallispuistosta annetun lain 2, 3 ja 4 §:ssä on säädetty kansallispuiston

rajojen merkitsemisestä, valvontaviranomaisen haltuunotto-oikeudesta sekä kansallispuistoalueen sisällä olevan tai siihen rajoittuvan alueen siirtymisestä valtion omistukseen.

3 §

Kansallispuiston laajennusalueen rauhoitusmääräyksistä on voimassa, mitä Kolin kansallispuiston rauhoituksesta on erikseen säädetty.

4 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

5 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 10 päivänä toukokuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ympäristöministeri Pekka Haavisto

LIITE KOLIN KANSALLISPUISTON LAAJENNUS

Lähes, Kottelohai, Eno 43107, 08, 09, 10, 11, 12